

Υπόθεση C-800/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

28 Δεκεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, Afdeling Gent
(πρωτοδικείο Ανατολικής Φλάνδρας, τμήμα Γάνδης, Βέλγιο)**Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:**

15 Δεκεμβρίου 2023

Κατηγορούμενοι:

DRINKS 52 BVBA

NZ

Προσφεύγων:

Minister van Financiën

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβάλλεται στο πλαίσιο διαδικασίας με την οποία οι DRINK 52 BVBA και NZ (στο εξής: κατηγορούμενοι) διώκονται ποινικώς για παράβαση της ποινικής τελωνειακής νομοθεσίας –παράνομη κατοχή εμπορευμάτων που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης για εμπορικούς σκοπούς και παράνομη εισαγωγή των εμπορευμάτων αυτών στο Βέλγιο από τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες, χωρίς να έχουν καταβληθεί οι βελγικοί ειδικοί φόροι κατανάλωσης και το τέλος συσκευασίας και χωρίς να υφίσταται άδεια για εγκατάσταση διαχείρισεως εμπορευμάτων που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Με την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ ζητείται η ερμηνεία του άρθρου 42 του κανονισμού (ΕΕ) 952/2013 του

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα (στο εξής: ενωσιακός τελωνειακός κώδικας) προκειμένου να διευκρινιστεί αν [η καταδίκη στην καταβολή] το[υ] ισόποσο[υ] της αξίας των εμπορευμάτων που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης σε περίπτωση αδυναμίας παραδόσεως των δημευθέντων εμπορευμάτων 1) δεν συνιστά (ποινική) κύρωση, αλλά αστικού δικαίου συνέπεια της ποινικής καταδίκης, 2) μπορεί να σωρευθεί με χρηματική ποινή και 3) μπορεί να μειωθεί.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 42 του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση όπως αυτή που περιλαμβάνεται στο άρθρο 220 του *Algemene wet inzake douane en accijnzen* (γενικού νόμου περί τελωνείων και ειδικών φόρων κατανάλωσης, στο εξής: AWDA), στο άρθρο 221, παράγραφος 1, του AWDA, στα άρθρα 1382 και 1383 του *Burgerlijk Wetboek* (αστικού κώδικα) και στα άρθρα 44 και 50 του *Strafwetboek* (ποινικού κώδικα), δυνάμει των οποίων η καταδίκη στην καταβολή του ισόποσου της αξίας των εμπορευμάτων που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης σε περίπτωση αδυναμίας παραδόσεως των δημευθέντων εμπορευμάτων υπό το πρίσμα των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, ΣΕΕ δεν πρέπει να χαρακτηριστεί ως κύρωση ποινικού χαρακτήρα, ούτε καν ως κύρωση, αλλά ως αστικού δικαίου συνέπεια της ποινικής καταδίκης;

2. Έχει το άρθρο 42 του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα την έννοια ότι δεν αντιτίθεται, υπό το πρίσμα των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, ΣΕΕ, και ιδίως της αρχής της αναλογικότητας που κατοχυρώνεται και στο άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη, σε εθνική ρύθμιση όπως αυτή που περιλαμβάνεται στο άρθρο 220 του AWDA, στο άρθρο 221, παράγραφος 1, του AWDA, στα άρθρα 1382 και 1383 του *Burgerlijk Wetboek* (αστικού κώδικα), καθώς και στα άρθρα 44 και 50 του *Strafwetboek* (ποινικού κώδικα), δυνάμει των οποίων η καταδίκη στην καταβολή του ισόποσου της αξίας των εμπορευμάτων που υπόκεινται στον ειδικό φόρο κατανάλωσης σε περίπτωση αδυναμίας παραδόσεως των δημευθέντων εμπορευμάτων μπορεί να επιβληθεί σωρευτικά με καταδίκη στην καταβολή χρηματικής ποινής η οποία υπολογίζεται με την εφαρμογή πολλαπλασιαστή σε σχέση με τους διαφυγόντες φόρους;

3. Έχει το άρθρο 42 του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα την έννοια ότι δεν αντιτίθεται υπό το πρίσμα των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, ΣΕΕ, και ιδίως της αρχής της αναλογικότητας που κατοχυρώνεται και στο άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη, σε εθνική ρύθμιση όπως αυτή που περιλαμβάνεται στο άρθρο 220 του AWDA, στο άρθρο 221, παράγραφος 1, του AWDA, στα άρθρα 1382 και 1383 του *Burgerlijk Wetboek* (αστικού κώδικα), καθώς και στα άρθρα 44 και 50 του *Strafwetboek* (ποινικού Κώδικα), δυνάμει των οποίων το εθνικό δικαστήριο σε

περίπτωση καταδίκης στην καταβολή του ισόποσου της αξίας των εμπορευμάτων που υπόκειται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης σε περίπτωση αδυναμίας παραδόσεως των δημευθέντων εμπορευμάτων, δεν έχει αρμοδιότητα να μειώσει το εν λόγω ποσό, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι συγκεκριμένες περιστάσεις της υποθέσεως, ιδίως η οικονομική κατάσταση του κατηγορουμένου;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 49, παράγραφος 3

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, άρθρο 6, παράγραφος 3

Κανονισμός (ΕΕ) 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα, άρθρο 42, παράγραφοι 1 και 2

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Algemene wet inzake douane en accijnzen (γενικός νόμος περί τελωνείων και ειδικών φόρων κατανάλωσης, στο εξής: AWDA), άρθρο 220, άρθρο 221, παράγραφος 1, άρθρο 265

Burgerlijk wetboek (αστικός κώδικας), άρθρα 1382, 1383 και 1384

Strafwetboek (ποινικός κώδικας), άρθρα 44 και 50

Ministerieel besluit betreffende het fiscaal stelsel van drankverpakkingen onderworpen aan verpakkingsheffing en producten onderworpen aan milieutaks (υπουργική απόφαση περί του φορολογικού καθεστώτος των συσκευασιών ποτών που υπόκεινται στο τέλος συσκευασίας και των προϊόντων που υπόκεινται στον περιβαλλοντικό φόρο), άρθρο 5

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Στις 15 Απριλίου 2020, κινήθηκε ποινική διαδικασία για τελωνειακό αδίκημα που διαπράχθηκε από τους κατηγορουμένους. Οι κατηγορούμενοι διώκονται για το εν λόγω ποινικό αδίκημα, διότι εισήγαγαν στο Βέλγιο παρανόμως, για εμπορικούς σκοπούς, εμπορεύματα που υπόκεινται στον ειδικό φόρο κατανάλωσης, ήτοι 520 195,56 λίτρα πόσιμο νερό, 750 082,06 λίτρα λεμονάδας και 1 772,40 λίτρα σιροπιού από τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες.
- 2 Κατά την εν λόγω εισαγωγή, δεν καταβλήθηκαν οι οφειλόμενοι δυνάμει της βελγικής νομοθεσίας ειδικοί φόροι κατανάλωσης και το τέλος συσκευασίας, και οι κατηγορούμενοι δεν διέθεταν άδεια για εγκατάσταση διαχειρίσεως

εμπορευμάτων που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης. Αποφεύγοντας την καταβολή των ειδικών φόρων κατανάλωσης και του τέλους συσκευασίας, οι κατηγορούμενοι αποκόμισαν σημαντικό περιουσιακό όφελος, το οποίο εκτιμάται σε 210 523,69 ευρώ.

- 3 Ο Minister van financiën (Υπουργός Οικονομικών, στο εξής: προσφεύγων) ζητεί την καταβολή χρηματικής ποινής και των διαφυγόντων φόρων, καθώς και τη δήμευση των προαναφερθεισών ποσοτήτων ποτών.
- 4 Ζητεί, επιπλέον, να καταδικαστούν οι κατηγορούμενοι στην καταβολή του ισόποσου της αξίας των προαναφερθέντων ποτών –το οποίο αποτιμάται στο συνολικό ποσό των 479 966,34 ευρώ– δεδομένου ότι τα εν λόγω εμπορεύματα δεν μπορούν να κατασχεθούν, διότι οι κατηγορούμενοι δεν μπορούν πλέον να τα παραδώσουν.
- 5 Το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο) προδικαστικά ερωτήματα, προκειμένου να διευκρινιστεί αν [η καταδίκη στην καταβολή] το[υ] ισόποσο[υ] της αξίας των εμπορευμάτων που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης σε περίπτωση αδυναμίας παραδόσεως των δημευθέντων εμπορευμάτων 1) δεν συνιστά (ποινική) κύρωση, αλλά αστικού δικαίου συνέπεια της ποινικής καταδίκης, 2) μπορεί να σωρευθεί με χρηματική ποινή και 3) μπορεί να μειωθεί.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 Οι κατηγορούμενοι υποστηρίζουν, μεταξύ άλλων, ότι είναι ανεπίτρεπτη όχι μόνο η επιβολή σε βάρος τους χρηματικής ποινής, αλλά και η καταδίκη τους στην καταβολή του ισόποσου της αξίας των εμπορευμάτων (ήτοι στο ποσό που αντιστοιχεί στην αξία των εμπορευμάτων που έχουν απομακρυνθεί από την τελωνειακή επιτήρηση), εφόσον αυτά δεν υφίστανται.
- 7 Ο δεύτερος κατηγορούμενος επικαλείται απόφαση του Δικαστηρίου, το οποίο σε παρόμοια υπόθεση έκρινε ότι η υποχρέωση του υπευθύνου της παραβάσεως να καταβάλει, πέραν της χρηματικής κυρώσεως, το ισόποσο της αξίας των εμπορευμάτων, πρέπει να χαρακτηρίζεται ως κύρωση (απόφαση της 4ης Μαρτίου 2020, Schenker, C-655/18, EU:C:2020:157, σκέψη 40, στο εξής: απόφαση Schenker).

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 8 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι μολονότι η βελγική τελωνειακή νομοθεσία δεν περιλαμβάνει νομοθετική διάταξη βάσει της οποίας οι κατηγορούμενοι μπορούν να καταδικαστούν στην καταβολή του ισόποσου της αξίας των δημευθέντων εμπορευμάτων, η προσέγγιση αυτή γίνεται εν γένει δεκτή στη νομολογία των ανώτατων βελγικών δικαστηρίων.

9 Στη νομολογία του Hof van Cassatie (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Βέλγιο) και του Grondwettelijk Hof (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Βέλγιο) έχει κριθεί, μεταξύ άλλων, ότι:

- (i) η καταδίκη [στην καταβολή] του ισόποσου της αξίας των δημευθέντων εμπορευμάτων δεν πρέπει να χαρακτηρίζεται ως κύρωση με ποινικό χαρακτήρα, αλλά ως αστικού δικαίου συνέπεια της ποινικής καταδίκης σε ειδική δήμευση·
- (ii) η καταδίκη στην καταβολή του ισόποσου της αξίας συνιστά περίπτωση εφαρμογής των άρθρων 1382 και 1383 του Burgerlijk Wetboek (αστικού κώδικα), του άρθρου 44 του Strafwetboek (ποινικού κώδικα) –από το οποίο ο ποινικός δικαστής έλκει την αρμοδιότητά του– και του άρθρου 50 του Strafwetboek (ποινικού κώδικα) επί της καταδίκης στην εις ολόκληρον καταβολή αποζημιώσεως στην περίπτωση περισσοτέρων δραστών·
- (iii) η δήμευση των εμπορευμάτων αποτελεί ποινή που προβλέπεται ρητά στο άρθρο 221, παράγραφος 1, του AWDA και από την ίδια τη φύση της προκύπτει ότι οι δράστες πρέπει να αναμένουν ευλόγως ότι στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 220 του AWDA, θα καταδικαστούν ποινικώς στην καταβολή του ισόποσου της αξίας των δημευθέντων εμπορευμάτων σε περίπτωση που αυτά δεν παραδοθούν·
- (iv) η καταδίκη στην καταβολή του ισόποσου της αξίας δεν αποσκοπεί στην αποκατάσταση της ζημίας που προκύπτει από το ποινικό αδίκημα καθαυτό, αλλά της ζημίας λόγω του γεγονότος ότι τα εμπορεύματα που έπρεπε να κατασχεθούν δεν υφίστανται· και
- (v) το ποινικό δικαστήριο δεν έχει τη δυνατότητα να μειώσει το ποσό που αντιστοιχεί στο ισόποσο της αξίας.

10 Οι ανωτέρω σκέψεις οδηγούν στη διαπίστωση ότι σε περίπτωση κατά την οποία τα δημευθέντα εμπορεύματα δεν υφίστανται πλέον, οι κατηγορούμενοι μπορούν να καταδικαστούν στο Βέλγιο στην καταβολή του ισόποσου της αξίας των εν λόγω εμπορευμάτων, σε συνδυασμό με τη σε βάρος τους χωριστή επιβολή χρηματικής ποινής και φορολογική απαίτηση για την καταβολή των διαφυγόντων φόρων.

11 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η βελγική ποινική τελωνειακή νομοθεσία δεν διακρίνει μεταξύ της περιπτώσεως, κατά την οποία τα κατασχεθέντα εμπορεύματα αποσύρονται από το εμπόριο και της περιπτώσεως κατά την οποία τα εν λόγω εμπορεύματα δεν υφίστανται πλέον καθόλου.

12 Αντιθέτως, στην απόφαση Schenker, το Δικαστήριο διακρίνει μεταξύ των δύο αυτών περιπτώσεων. Ειδικότερα, το Δικαστήριο φαίνεται να δέχεται την καταδίκη στην καταβολή του ισόποσου της αξίας μόνο αν τα εμπορεύματα έχουν κατασχεθεί και έχουν αποσυρθεί από το εμπόριο. Στη σκέψη 44 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο έκρινε πράγματι ότι η υποχρέωση καταβολής του ισόποσου της αξίας των εμπορευμάτων, υπό τις περιστάσεις εκείνης της υποθέσεως στην οποία τα εμπορεύματα δεν είχαν κατασχεθεί, δεν ήταν συμβατή

με την αρχή της αναλογικότητας και δη ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η κύρωση αυτή επιβλήθηκε σωρευτικά με την ήδη επιβληθείσα χρηματική κύρωση.

- 13 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, δεν είναι βέβαιο ότι η βελγική νομική πρακτική συνάδει προς το δίκαιο της Ένωσης. Για τον λόγο αυτόν, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει στο Δικαστήριο τα ανωτέρω διατυπωθέντα ερωτήματα προς έκδοση προδικαστικής απόφασης.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ